

บทที่ 6
แบบของผู้ประกอบการประกันชีวิต

การประกอบการประกันชีวิตอาจทำได้ในรูปต่าง ๆ รูปใดรูปหนึ่งดังต่อไปนี้ :-

๑. Mutual Company คือนิติบุคคลที่ผู้เอาประกันทุกคนเป็นเจ้าของร่วมกัน โดยถือเอากรรมธรรม์ประกันชีวิตเป็นไปหุ้น
๒. Stock Company คือบริษัทจำกัดที่มีผู้ถือหุ้นเป็นเจ้าของและทำการรับประกันชีวิตบุคคลทั่วไป ดำเนินการเช่นเดียวกับบริษัทจำกัดในธุรกิจการค้าประเภทอื่น ๆ
๓. Savings Bank คือธนาคารออมสินหรือธนาคารพาณิชย์ ที่ทำการรับประกันชีวิตของลูกค้ายุวกเงินไว้กับธนาคาร
๔. Fraternal Society คือสมาคมที่ให้ความสงเคราะห์แก่สมาชิกโดยไม่หวังกำไร อาจจัดทำในแบบต่าง ๆ กัน
๕. Burial Society คือสมาคมฌาปนกิจที่มีวัตถุประสงค์ เพื่อช่วยเหลือสมาชิกผู้ถึงแก่กรรม
๖. Assessment Association คล้ายกับ Fraternal Society โดยสมาชิกจ่ายเงินค่าบำรุงเพื่อช่วยเหลือสมาชิกที่ถึงแก่กรรม

Mutual Company

เป็นนิติบุคคลที่มีฐานะเช่นเดียวกับบริษัทจำกัด ตั้งขึ้นโดยคณะผู้เริ่มก่อการทำการเรียกร้องให้บุคคลเข้าทำการซื้อกรรมธรรม์ประกันชีวิตได้จำนวน ไม่น้อยกว่าที่กฎหมายกำหนดไว้ จึงจะนำไปจดทะเบียนตั้งเป็นนิติบุคคลได้ ผู้ถือกรรมธรรม์ก็คือผู้ถือหุ้นของนิติบุคคล ฉะนั้นจึงไม่มีการออกใบหุ้นและทุนที่ชำระแล้ว เบี้ยประกันจากผู้เอาประกันก็คือทุน

ของบริษัทที่จะนำมาใช้ดำเนินงาน กำไรที่ได้รับจากการประกอบการจะนำมาแจกจ่ายแก่ผู้ถือหุ้นด้วยกันเอง ในกรณีที่บริษัทขาดทุนผู้ถือกรรมธรรม์ทุกคนจะเป็นผู้รับผิดชอบร่วมกัน นิติบุคคลประเภทนี้ จึงออกกรรมธรรม์ประเภทที่สัญญาว่าจะจ่ายเงินปันผลหรือเงินสมนาคุณให้ (Participating Policy)

ข้อดี ของการประกอบการโดยนิติบุคคลเช่นนี้ก็คือ ค่าใช้จ่ายต่ำเพราะไม่มีบุคคลที่ ๓ คือตัวแทน (Agent) เข้ามาช่วยจัดให้มีการทำสัญญาประกันชีวิต เงินปันผลแทนที่จะจ่ายให้แก่ผู้ถือหุ้น ก็นำมาจ่ายแก่ผู้เอาประกัน นิติบุคคลสามารถควบคุมและคัดเลือกผู้เอาประกันได้อย่างใกล้ชิดและถี่ถ้วน เพื่อที่จะช่วยลดการเสี่ยงภัยและจำนวนความเสียหายได้เป็นอย่างดี แต่ **ข้อเสีย** ก็มีอยู่ที่ว่าเนื่องจากไม่มีตัวแทนหาประกัน จึงทำให้ไม่อาจเลือกภัยที่จะรับประกันได้อย่างกว้างขวางขวางกั้นเช่นบริษัทจำกัด (Stock Company) และไม่สามารถเผชิญต่อความเสียหายประเภทมหันตภัย เพราะจำนวนผู้เอาประกันที่ถือกรรมธรรม์อยู่มีขนาดเล็ก จำกัดอยู่เฉพาะกลุ่มบุคคลกลุ่มน้อยกลุ่มหนึ่งเท่านั้น

นิติบุคคลประเภทนี้ยังไม่มีในประเทศไทย และคงไม่อาจจัดให้มีขึ้นได้เนื่องจากไม่มีกฎหมายบัญญัติอนุญาตให้ประกอบการในรูปแบบนี้

Stock Company

คือบริษัท จำกัดกรรมราคาที่ ประกอบการได้โดยมีทุน ชำระแล้วที่จ่ายมาจาก ผู้ถือหุ้น การประกันชีวิตส่วนมากดำเนินการโดยผู้ประกอบการที่เป็นรูปบริษัทจำกัด ซึ่งดำเนินการหาประกันชีวิตโดยผ่านตัวแทนหาประกันซึ่งหวังค่าเหนื่อยหน้าเป็นสิ่งตอบแทน หรืออาจเป็นพนักงานประจำของบริษัทก็ได้ ทั้งนี้กรรมธรรม์ของบริษัทเหล่านี้จึงมักออกเป็น Non-Participating Policy เพราะผู้เอาประกันไม่มีสิทธิได้รับเงินปันผลจากกำไรที่บริษัททำมาหาได้ แต่บางบริษัทก็ได้หาวิธีจ่ายเงินพิเศษแก่ผู้เอาประกันโดยวิธีการที่เรียกว่า การจ่ายเงินสมนาคุณ (ดังเช่นที่ปฏิบัติอยู่ในประเทศไทยในขณะนี้) ในกรณีเช่นนี้บริษัทก็มีลักษณะใกล้เคียงกับ Mutual Company มากขึ้น

ข้อค

๑. เป็นการ จัดตั้งธุรกิจในรูปแบบที่สามารถ ดำเนินการ บริหารได้โดย มีประสิทธิภาพดีกว่าแบบอื่น

๒. บริษัท ต้องดำเนิน การโดยพยายาม รักษาระดับ ค่าใช้จ่ายให้ต่ำที่สุดเนื่องจากผู้ถือหุ้นซึ่งหวังเงินปันผลจะคอยควบคุมการดำเนินงานและรายจ่ายของบริษัท

๓. บริษัทสามารถจัดให้มีบริการแก่ผู้เอาประกันได้ดีกว่า Mutual Company เพราะมีตัวแทนของบริษัทที่ออกไปติดต่อกับผู้เอาประกัน โดยใกล้ชิดอยู่แล้ว

๔. บริษัทสามารถเสนอกรมธรรม์ที่มีแบบและอัตราเบี้ยประกันที่ผู้เอาประกันจะพึงจ่ายแน่นอน ซึ่งต่างกับกรณี Mutual Company เพราะผู้เอาประกันอาจต้องจ่ายเบี้ยประกันเกินกว่าที่กำหนดไว้ในกรมธรรม์เมื่อบริษัทประสบผลขาดทุน

๕. บริษัทมีเงินกองทุน ซึ่งหมายถึงเงินทุนที่ชำระแล้วกับกำไรสะสมที่ช่วยให้ความมั่นคงทางการเงินแก่ผู้เอาประกันได้แน่นอน

๖. บริษัทจำกัดที่ประกอบประกันชีวิตส่วนมากมีขนาดใหญ่ จึงสามารถกระจายความเสี่ยงภัยได้เป็นอย่างดีและหลีกเลี่ยงโอกาสที่จะเกิดมหันตภัยได้

ข้อเสย

๑. ในทางปฏิบัติที่แท้จริงบริษัทจำกัดต้องเผชิญกับปัญหาค่าใช้จ่ายสูง เพราะการบริหารงานกระทำโดยบุคคลที่ไม่มีส่วนได้เสียในทางการเงินของบริษัท เช่น ผู้จัดการพนักงานของบริษัท ซึ่งเป็นลูกจ้าง อาจไม่สนใจต่อหลักการประหยัดในการดำเนินงานของบริษัทเท่าที่ควร และบริษัทยังต้องจ่ายค่านายหน้าแก่ตัวแทนซึ่งมีอัตราค่อนข้างสูงอีกด้วย

๒. การ ควบคุมการ บริหารงานของบริษัทอยู่ในอำนาจของผู้ถือหุ้นแทนที่จะเป็นผู้เอาประกันซึ่งเป็นผู้ที่มีส่วนได้เสียโดยตรง

๓. เงินปันผลที่ต้องจ่ายให้แก่ผู้ถือหุ้นย่อมไปเพิ่มค่าต้นทุนแห่งการ ประกัน

Savings Bank

คือสถาบันรับฝากเงินเพื่อการออมทรัพย์ของผู้ฝาก ซึ่งแตกต่างกับธนาคารพาณิชย์ธรรมดาที่ว่า ผู้ฝากเงินไว้ธนาคารพาณิชย์ ย่อมประสงค์ที่จะใช้บริการจาก ธนาคารซึ่ง

ทนเพื่อความสะดวกในการประกอบการค้าขาย เช่น เพื่อกู้เงินในกรณีจำเป็นเพื่อเปิด Letter of Credit ในกรณีต้องการส่งสินค้าจากต่างประเทศ และที่เห็นได้ชัดโดยทั่วไปก็คือการใช้เช็คในการซื้อขายสินค้าเป็นต้น แต่สำหรับธนาคารออมสินผู้ฝากเงินส่วนมากเป็นประชาชนธรรมดาที่ต้องการสะสมเงินโดยไม่มีวัตถุประสงค์เพื่อกิจการค้าขายใด ๆ เลย ฉะนั้น ผู้ฝากเงินของธนาคารออมสินจึงเป็นบุคคลประเภทที่มีรายได้น้อย

ธนาคารออมสินในสหรัฐอเมริกาได้เปิดแผนประกันชีวิต (Insurance Department) ขึ้นเพื่อจัดให้มีความคุ้มครองแก่ผู้มีรายได้น้อย โดยกำหนดจำนวนเงินที่เอาประกันขึ้นสูงไว้เพื่อให้เหมาะสมกับความสามารถในการจ่ายเบี้ยประกันของผู้เอาประกัน คุณสมบัติที่จะเอาประกันได้จะกำหนดไว้ก็ต่อเมื่อจำนวนเงินเอาประกันมีจำนวนที่สูงกว่าธรรมดา แบบกรมธรรม์ที่ธนาคารออมสินมีอยู่ก็เช่นเดียวกับบริษัทประกันชีวิตธรรมดา ส่วนมากเป็นการประกันที่มีลักษณะคล้ายกับการประกันเพื่อการอุตสาหกรรม (Industrial Insurance) แต่แตกต่างกันในข้อที่ว่าค่าต้นทุนแห่งการประกันของการประกันชีวิตโดยธนาคารออมสินต่ำกว่า เพราะไม่ต้องจ่ายค่าใช้จ่ายและค่านายหน้าแก่ตัวแทนและนายหน้า เนื่องจากธนาคารออมสินติดต่อโดยตรงกับผู้เอาประกันจึงไม่มีค่าใช้จ่ายดังกล่าวเกิดขึ้น

Brandies อดีตผู้พิพากษาศาลฎีกาผู้มีชื่อเสียงของสหรัฐอเมริกาได้กำหนดหน้าที่อันสำคัญของการประกันชีวิตโดยธนาคารออมสินในปี ค.ศ. ๑๙๐๖ ไว้ว่า “การช่วยเหลือคนงานให้มีความคุ้มครองจากการประกันชีวิตไม่ใช่แต่เพียงการจัดให้เขาสามารถซื้อกรมธรรม์ประกันชีวิตในขณะที่เขามีความต้องการเช่นนั้นเกิดขึ้นเท่านั้น แต่จะต้องจัดให้มีกรมธรรม์ที่มีลักษณะ เงื่อนไข และข้อบังคับที่เหมาะสมที่สุดแก่บุคคลนั้นด้วย”

สถาบันที่จะจัดให้มีกรมธรรม์ในลักษณะที่กล่าวมาข้างต้นก็ได้แก่ธนาคารออมสินแผนกประกันภัย เพราะเหตุผลทางด้านความประหยัดในด้านค่าใช้จ่ายดังกล่าวมาแล้ว ธนาคารออมสินจะต้องแยกแผนกประกันภัยออกจากแผนกอื่นของธนาคารโดยเด็ดขาด เช่น แยกค่าใช้จ่าย เงินสำรอง และเงินส่วนเกิน ทั้งจะต้องจัดให้มีนักคณิตศาสตร์ นายแพทย์ และพนักงานเจ้าหน้าที่เพื่อปฏิบัติงานในแผนกนั้น พูดย่าง ๆ ก็คือแผนกประกันชีวิตของ

ธนาคารออมสินก็คล้ายกับเป็นบริษัทประกันชีวิตขนาดเล็กบริษัทหนึ่ง ซึ่งบางครั้งยอดรวมของจำนวนเงินเอาประกันอาจมากกว่าบริษัทประกันชีวิตบางบริษัทเสียด้วยซ้ำไป

กฎหมายควบคุมการประกันชีวิตโดย ธนาคารออมสินได้ กำหนดให้ธนาคารทำการกันเงินจากกำไร (ประมาณ ๒๐-๒๕ % ของกำไรสุทธิในปีนั้น ๆ) เพื่อตั้งเป็นเงินทุนประกัน (Guaranteed Fund) ไว้ใช้จ่ายในกรณีที่มีการมรณะเกินกว่าปกติ และเป็นทุนประกันเพื่อค่าใช้จ่าย (Expense Guaranteed Fund) ในกรณีที่รายได้ของบริษัทไม่พอแก่การใช้จ่ายในการบริหารงานของแผนก นอกจากนี้รัฐบาลยังกำหนดให้บรรดาธนาคารออมสินทั้งหลายที่ประกอบการประกันชีวิตร่วมสมทบเงินก้อนหนึ่งไว้กับทางการ โดยจ่ายจากรายได้จากการประกอบการประกันชีวิตจนกว่าเงินกองกลางจะมีไม่น้อยกว่า ๒,๐๐๐,๐๐๐ บาท หรือ ๕ % ของจำนวนเงินสำรองของการประกันชีวิตทั้งสิ้น เงินที่สมทบเข้าสู่กองกลางก้อนนั้น^{๕๔๕} เพื่อ -

๑. เป็นการประกันในการจ่ายค่าทดแทนของธนาคาร
๒. เป็นค่าใช้จ่ายในค่าบริการโดยรัฐบาลทางค่านิชาการเทคนิค และการคำนวณเงินสำรอง

ผู้เอาประกันชีวิตไว้กับธนาคารออมสินอาจชำระเบี้ยประกันเป็นรายปี รายบักซ์หรือรายเดือนก็ได้ โดยจ่ายให้โดยตรงแก่ธนาคารหรือนายจ้างของตนก็ได้ หรือจะให้ธนาคารหักจากเงินที่ตนได้ฝากไว้กับธนาคารก็ได้ กรมธรรม์จะบัญญัติเงื่อนไขและข้อบังคับต่าง ๆ เช่นเดียวกับกรมธรรม์ของบริษัทประกันชีวิตธรรมดา แต่จะมีมูลค่าเวนคืนเงินสดเมื่อสิ้นปีแรกของสัญญาเพราะอัตราค่าใช้จ่ายในปีแรกต่ำ ไม่มีการจ่ายเงินผลประโยชน์ให้แก่ผู้เอาประกันเมื่อต้องประสบความทุพพลภาพ หรือจ่ายเงินค่าทดแทนสองเท่าในกรณีที่ความมรณะเกิดขึ้นจากอุบัติเหตุ แต่อาจกำหนดให้ผู้เอาประกันไม่ต้องชำระเบี้ยประกันอีกต่อไปถ้าความทุพพลภาพเกิดขึ้นในระหว่างที่ยังเป็นผู้เอาประกันอยู่

สำหรับในเรื่องการกำหนด จำนวนเอาประกันขั้นสูงของผู้เอา ประกันแต่ละคน อาจระบุไว้เป็น

๑. จำนวนเงิน เอาประกัน ชั้นสูงที่ ผู้เอาประกันจะ พึ่งประกันไว้กับ ธนาคาร
หนึ่ง ๆ หรือ

๒. ผู้เอาประกันอาจทำการประกันชีวิตในธนาคารใดธนาคารหนึ่ง โดยไม่
จำกัดจำนวนแต่เมื่อรวมจำนวนเงินที่เอาประกันทั้งสิ้นแล้วต้องไม่เกินจำนวนหนึ่งที่กำหนดไว้
ส่วนนี้ ของการประกอบการประกันชีวิตโดยธนาคารออมสิน

๑. ประหยัดค่าใช้จ่าย ทำให้ผู้เอาประกันเสียเบี้ยประกันต่ำกว่าไปทำการ
ประกันชีวิตกับผู้ประกอบการประกันชีวิตแบบอื่น

๒. กรมธรรม์มีเงื่อนไขและข้อบังคับไม่ยุ่งยากเช่นกรมธรรม์ประกันชีวิตธรรม
คา และจัดทำขึ้นเพื่อสนองความต้องการ และปรับปรุงให้เหมาะสมกับความสามารถในการ
จ่ายเบี้ยประกันของผู้เอาประกัน

ส่วนเสีย

๑. เป็นการแข่งขันกับบริษัทประกันชีวิต

๒. ผู้เอาประกันไม่มีโอกาสเลือกแบบกรมธรรม์ที่เหมาะสมแก่ความ ต้องการใน
อนาคตเพราะขาดตัวแทนและนายหน้าหาประกันที่จะช่วยให้คำแนะนำ และเพราะธนาคารออมสิน
มักจัดให้มีแบบของกรมธรรม์น้อยกว่าบริษัทประกันชีวิต

๓. ความนิยมประกันชีวิตกับ ธนาคารออมสิน เป็นผล เนื่องจากผลงานของ
บริษัทประกันชีวิต เพราะตัวแทนและนายหน้าหาประกันชีวิตได้ทำการโฆษณาและสร้าง
ความนิยมแก่ประชาชนไว้ เมื่อเป็นเช่นนี้จึงคล้ายกับว่าธนาคารออมสินจะเอาดีเอาเปรียบ
บุคคลกึ่งกล่าว

Fraternal Society

คือสมาคมที่จัดตั้งขึ้นเพื่อสงเคราะห์สมาชิกที่มีอาชีพหรือเชื้อชาติ หรือศาสนา
เดียวกันเป็นต้น เป็นสมาคมที่มีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีพี่น้องชนในหมู่
สมาชิก สมาคมประเภทนี้ได้ประกอบการสงเคราะห์ที่เก่าแก่ที่สุดมาก่อนบริษัทประกันชีวิต
วัตถุประสงค์ก็เพื่อสงเคราะห์สมาชิกและครอบครัวของสมาชิกของสมาคม เพื่อขจัดความ
เดือดร้อนที่จะเกิดขึ้นเนื่องจากความมรณะของบุคคลกึ่งกล่าว รวมทั้งการให้ความคุ้มครอง

เพื่อความทุพพลภาพ ความมรณะอันเนื่องมาจากอุบัติเหตุ เงินได้ประจำ การรักษาพยาบาล แต่ไม่มีการจัดให้มีการประกันชีวิตหมู่ สมาชิกจะต้องเสียเบี้ยประกันแบบอัตรากงที่ (Level Premium) ซึ่งอัตรากงที่ประกันดังกล่าวอาจเปลี่ยนแปลงได้โดยมติของคณะกรรมการบริหารงานของสมาคม

สมาคมมิได้ออกกรมธรรม์ให้แก่สมาชิก แต่ออกเป็นหนังสือแสดงความเป็นสมาชิกโดยใช้ระเบียบและข้อบังคับของสมาคมเป็นเงื่อนไขของสมาคม ซึ่งอาจเปลี่ยนแปลงได้เมื่อระเบียบและข้อบังคับดังกล่าวเปลี่ยนแปลง สมาคมดำเนินการโดยมิได้หวังแสวงหาผลกำไร แต่เพื่อทำประโยชน์แก่สมาชิกอย่างแท้จริง โดยเสียค่าใช้จ่ายต่ำเพราะไม่ต้องกระทำการผ่านตัวแทนและนายหน้า จำนวนเงินตอบแทนที่สมาคมจะจ่ายให้แก่สมาชิกปกติกำหนดไว้เป็นจำนวนแน่นอน แต่อาจเปลี่ยนแปลงได้ถ้าอัตรามรณะสูงกว่าปกติ

การเก็บเบี้ยประกันในอัตรากงที่ของสมาคมนั้นมาจากความคิดที่ว่า สมาคมจะมีสมาชิกใหม่เพิ่มขึ้นสม่ำเสมอในอันที่จะช่วยรักษาให้อายุเฉลี่ยมีอัตรากงที่ แต่จากประสบการณ์ในสหรัฐอเมริกาปรากฏว่า จำนวนอายุเฉลี่ยของสมาชิกจะค่อยๆเพิ่มสูงขึ้น ทั้งนี้เพราะไม่สามารถหาสมาชิกใหม่มาเพิ่มเติมได้พอเพียง ทางการจึงต้องดำเนินการควบคุมอัตรากงที่ประกันและการเก็บเงินสำรองเช่นเดียวกับการควบคุมบริษัทประกันชีวิต

Assessment Association and Burial Association

คือสมาคมที่มีลักษณะทั่วไปเช่นเดียวกับ Fraternal Society แต่ไม่จำกัดว่าผู้เป็นสมาชิกจะต้องมีคุณสมบัติหรือลักษณะเช่นเดียวกัน วัตถุประสงค์ที่ผู้ขอสมัครเป็นสมาชิกมีอายุไม่เกินกว่าที่กำหนดไว้และไม่เป็นโรคภัยบางอย่างเท่านั้น สมาคมประเภทนี้ดำเนินการในรูปต่าง ๆ เช่น การให้เงินช่วยเหลือสงเคราะห์แก่สมาชิกเมื่อถึงแก่มรณะ การจ่ายค่ารักษาพยาบาลที่จ่ายให้นายามเจ็บป่วย การจ่ายค่าฌาปนกิจศพตามพิธีศาสนาของตนอันควรแก่อัตภาพ หรือการให้เงินสงเคราะห์เมื่อมีการสมรส โดยสมาชิกจะจ่ายเงินให้แก่สมาคมไม่ว่าจะเรียกในรูปค่าสมัคร ค่าบำรุง เงินสมัคร เป็นต้น จำนวนเงินที่ต้องจ่ายดังกล่าวอาจกำหนดไว้เพียงอัตรากงที่เดียว (Flat Assessment) หรือเป็นอัตรากงที่เปลี่ยนแปลงได้